

CUVÂNT ÎNAINTE

I welcome Marius Mitrea's book on the Sovereign Military Hospitaller Order of St. John of Jerusalem of Rhodes and of Malta. His endeavour is particularly welcome as it is the first work in Romanian that spans from historical to Institutional considerations, from administrative structures to the paramount activities of the Order in Romania through its relief organisation SAMR. Although based on Romanian institutional sources as well as official documents of the Order, the volume contains facts, events, judgements and evaluations autonomously expressed by the author. This makes it a truly independent work. After almost 90 years of diplomatic relations between Romania and the Sovereign Order of Malta, it represents a valid contribution in order to clarify historical facts, disband mythology and, above all, describe the humanitarian diplomacy and activities performed by the members of the Order and its volunteers.

Many books, in many countries in fact, focus either on the history or the activities of the Order of Malta, or the mythology surrounding both the history and the role of the Order.

Mitrea's work, on the other hand, has the merit of swiftly navigating from juridical considerations based on facts and documents, to milestones of the history of the Order. From administrative procedures and organisation to the core activity of humanitarian diplomacy and works performed by the members of the Order and the relief organisation around the world. It is a helicopter view but accurate enough not to become superficial.

This work does not provide a detailed analysis of a specific theme but rather forms a good, documented guide for the reader across all of these themes. As the author says it is a sincere endeavour in the etymologic sense of the word "sine cera" (without wax). It is a genuine product that I had several chances to discuss with the Author. I praise here not only the book but Mr. Mitrea, his diligence in interpreting some complexities in the history of the Order and his perseverance to review, yet another document.

The book also describes the relations of the Sovereign Military Order of Malta and its local relief organisation (Serviciul de Ajutor Maltez în Romania – SAMR) with Romania. It summarises its humanitarian activities performed by over 1500 volunteers, approximately 90 employees and 20 knights over 17 branches across the country at present.

I am convinced that this book sheds a welcome fact-based light on the Order, beyond any misinformed mythology and sometimes, unwelcome misrepresentations. It helps to clearly state who we are, what we do, what we stand for, and what are the recognised, institutional, accredited organisations that form the Sovereign Military Hospitaller Order of Malta.

Marius Cătălin Mitrea's work can be used by the reader to acquire a quick general knowledge of the Order of Malta and the ways it operates in Romania and elsewhere.

It can also be used to understand the humanitarian work done by SAMR in Romania and how this can be further developed via a strategic partnership with Romanian authorities and institutions and the general public.

Last but not least, the work can be an informed starting point for deeper studies on the role of the Sovereign Order in Romania and in Central Europe in general.

Approaching the third year of my mandate as Ambassador of the Order to Romania, I have been privileged to write these opening remarks and to share the appreciation of a senior Ambassador, such as HE Mr Cazaban, for this interesting and comprehensive book.

Roberto MUSNECI
Ambasadorul Ordinului Suveran Militar de Malta în România

PREFAȚĂ

Era deja de multă vreme nevoie de o carte în limba română despre istoria și actualitatea Ordinului Suveran de Malta. Între numeroasele motive, aș aminti, în primul rând, relațiile diplomatice cu România, începute la nivel de Legație în 1932-1933, primul reprezentant al Ordinului fiind contele Marie Henry Thierry Michel de Pierredon, iar al României, prințul Dimitrie Ghika, personalitate din galeria marilor noștri diplomați. Relațiile au fost suspendate după instalarea regimului comunist, fără să fie denunțate de o parte sau alta, și reluate la nivel de Ambasadă la 24 mai 1991. Dincolo de prestigiul istoric al figurilor care au participat inițial la crearea acestor punți, ceea ce legitimează din plin demersul din această carte este substanța însăși a activității Ordinului pe planul diplomației umanitare și, în mod special, prin Serviciul de Ajutor Maltez, fondat în România în 1991, o veritabilă școală de voluntariat pentru ajutorarea celor aflați în nevoie. De asemenea, o astfel de carte este binevenită pentru că poate risipi pentru un cititor onest zvonistica și confuziile care nu au întârziat să apară nici în țara noastră, aducând Ordinului Suveran de Malta prejudicii nemeritate de imagine sau îndepărtând complet atenția de la activitatea sa socială spre chestiuni fantasmagorice referitoare la cavaleri și secrete.

Domnul Marius Cătălin Mitrea și-a propus să ofere cititorilor români o sinteză istorică, pornind de la cărți faimoase în toată lumea, precum cea a lui Bertrand Galimard Flavigny, și mai cu seamă o prezentare detaliată a actualității Ordinului ca subiect de drept internațional și a Serviciului de Ajutor Maltez. Evoluția de aproape un mileniu a Ordinului este urmărită cu acuratețe în articulațiile sale esențiale, de la cavalerii ospitalieri ai „Sfântului Ioan”, numiți astfel în cinstea Sfântului Ioan Botezătorul, până la membrii de astăzi ai Ordinului Suveran de Malta, trecând prin etapele care au ca locuri simbolice Rodosul, Malta, Roma. Firul unificator al unei astfel de istorii ce se suprapune cu civilizația creștină occidentală, aflată la frontiera cu celelalte culturi și civilizații, rămâne spiritul nobleței cavalerești și al sacrificiului în favoarea celor lipsiți de apărare și de mijloacele de subsistență. Acest spirit traversează, de-a lungul unor decantări succesive, carta constituțională, codurile interne și activitatea contemporană a Ordinului, recunoscută la nivelul organizațiilor internaționale.

Cartea domnului Marius Cătălin Mitrea, prin includerea în traducere a unor documente fundamentale, puțin cunoscute publicului larg, dar care conturează cu precizie profilul actual al Ordinului Suveran de Malta, oferă elementele necesare unei mai bune cunoașteri și totodată a unei juste aprecieri a anvergurii Ordinului. Răspunzând la o gamă largă de întrebări și curiozități legitime, de la criteriile și modalitatea de alegere a membrilor până la semnificația veșmintelor și ierarhia decorațiilor, acest volum scris cu pasiune și acribie este o bună introducere într-o

lume care se definește, în cadrul ritmat de solemnități care par din alte epoci, prin raportare la tradiție și la valorile creștine. Profilul autorului, deopotrivă juridic și teologic, a rezonat la îngemănarea istorică a acestor două aspecte în viața și activitatea cavalerilor de Malta.

Domnul Marius Cătălin Mitrea acordă o binemeritată atenție relațiilor bilaterale cu România și prezenței eficace a Serviciului de Ajutor Maltez prin programele sale pentru tineri și vârstnici, pentru persoanele cu dizabilități și pentru incluziune socială. Dinamica de aproape trei decenii de la reluarea relațiilor diplomatice dintre România și Ordinul Suveran de Malta, ale cărei momente principale sunt evocate în această carte, a fost de curând confirmată de semnarea *Acordului de cooperare*. Este cu atât mai binevenită acum o publicație care să reflecte rezultatele unei excelente colaborări pe fundalul unei istorii prestigioase și al profesării seculare a virtuților credinței, speranței și iubirii.

Bogdan TĂTARU-CAZABAN
Ambasadorul României
pe lângă Ordinul Suveran de Malta în perioada 2011-2016

REFERINȚE ȘTIINȚIFICE

Îndemn la lectură

Într-o perioadă istorică în care întreaga lume pare că și-a pierdut direcția, când valorile generale ale Umanității și-au pierdut ierarhia firească, un tânăr cu o solidă cultură generală, juridică și teologică - *Marius Cătălin Mitrea* - ne supune atenției un generos studiu despre evoluția istorică și rolul internațional al Ordinului Suveran Militar de Malta (*Ordinul Suveran Militar Ospitalier al Sfântului Ioan de Ierusalim, de Rodos și de Malta/Sovrano Militare Ordine Ospedaliero di San Giovanni di Gerusalemme di Rodi e di Malta*).

O carte, indiferent de titlul și domeniul abordat, reprezintă „un dar științific”, un rezultat al unui demers intelectual, oferit de autor celor din societate, cu speranța de a împărtăși cu aceștia cunoștințele acumulate.

Prin acest „dar științific” oferit opiniei publice, autorul își propune să ofere o sursă de informare corectă, completă și precisă cu privire la scopul, misiunea, organizarea și funcționarea Ordinului Suveran Militar de Malta.

Volumul se adresează „*urbi et orbi*”, deoarece cunoștințele despre credință și despre nevoia de sprijin oferit aproapelui, au devenit o componentă a culturii noastre existențiale.

Demersul autorului este util și actual, oferind un plus de informație opiniei publice, din perspectiva înlăturării unor prejudecăți provenite din necunoașterea rolului Ordinului Suveran Militar de Malta în societatea internațională contemporană.

Este o lucrare complexă, de graniță, interdisciplinară, care reunește armonios elemente din mai domenii științifice: drept, istorie, relații internaționale.

Lucrarea dovedește un efort semnificativ de documentare, reunind extrase legislative, opinii doctrinare și traduceri ale unor documente de bază privind simbolistica și terminologia specifică.

Apreciez faptul că cercetarea este structurată pe trei domenii prioritare de analiză: evoluția istorică a Ordinului, organizarea și funcționarea acestuia, locul și rolul Ordinului în societatea contemporană.

Din perspectiva dreptului internațional public, Ordinul Suveran Militar de Malta este subiect suveran de drept internațional, de natură militar-cavaleriească, ce cuprinde peste 13.500 de cavaleri răspândiți pe întreaga suprafață a globului, care își desfășoară activitatea pe baza *Cartei Constituționale* și *Codului Ordinului*.

Misiunea Ordinului, sintetizată de motto-ul „*Tuitio Fidei et Obsequium Pauperum*” (*apărarea credinței și ajutorarea săracilor*) este prezentată de autor în manieră analitică, pornind de la dispoz. art. 2 din Carta Constituțională potrivit căreia, „*Ordinul afirmă și răspândește virtuțile creștine de caritate și fraternitate,*

exercitând, fără deosebire de religie, rasă, origine sau de vârstă, Opera mizericordiei față de cei bolnavi, nevoiași și de persoanele private de patrie”.

Cu privire la această nobilă misiune, în *Concluzii*, autorul subliniază că „în măsura puterilor sale, Operele Ordinului schimbă lumea nu prin forță, ci prin caritate, în sensul iubirii creștine față de aproapele”.

Sub aspect juridic, apreciez acuratețea analizei științifice prezentate de autor cu privire la calitatea Ordinului de subiect de drept internațional și relațiile internaționale dezvoltate de acesta.

În acest context, autorul realizează o analiză aprofundată a trăsăturilor specifice care definesc personalitatea juridică a Ordinului – respectiv:

- Calitatea de subiect de drept internațional– *sui generis*; Cu privire la acest aspect, autorul oferă o analiză riguroasă privind caracteristicile Ordinului, ca titular de drepturi și obligații internaționale. Pentru o informare adecvată a cititorului interesat, autorul prezintă categoriile de subiecte de drept internațional, evidențiind locul Ordinului în cadrul acestora, ca subiect atipic – *sui generis*.
- Elementele definitorii ale suveranității Ordinului, respectiv cetățenia, documentele de identitate, moneda, serviciul poștal și corpul militar;
- Relațiile cu statul italian și cu Sfântul Scaun;
- Politica externă și relațiile internaționale. Cu privire la acest aspect, autorul menționează că „*Ordinul, în calitate de subiect suveran de drept internațional sui generis, întreține relații diplomatice cu 111 State, relații oficiale cu 5 State, precum și relații la nivel de ambasador cu un Stat și cu Uniunea Europeană*”.
- Rețeaua diplomatică;
- Diplomația caritativ-umanitară;
- Relațiile Ordinului cu România. Referitor la relațiile Ordinului cu România, autorul evidențiază evoluția istorică a relațiilor dintre cele două structuri internaționale și influența Ordinului asupra societății românești.

Fraza de final a lucrării este convingătoare, reprezentând o veritabilă mărturisire de credință a autorului în elaborarea acestei lucrări – „*Șansa de a fi fost stagiar în cadrul Ambasadei României pe lângă Sfântul Scaun și pe lângă Ordin; onoarea de a-mi fi servit aproapele în cadrul unui spital militar, asemenea celor de odinioară ale Ordinului; cinstea de a-mi dărui priceperea în elaborarea unor cercetări dedicate; precum și formarea juridico-teologică; îmi îndreaptă pașii cunoașterii, pe cărarea mărturisirii nobilității inimii ospitaliere.*”

Prof. univ. dr. Nicoleta DIACONU
Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”

„La câțiva metri de Piazza di Spagna din Roma, pe Via Condotti, un cortegiu precedat de o escortă a poliției italiene se grăbește să intre pe poarta unui Palat. În curte, vehiculele se opresc în fața unei fântâni deasupra căreia se află o cruce albă în opt colțuri. Un mic grup îmbrăcat în uniforme roșii, cu epoleți aurii, primesc personalitățile în imobil. Ne aflăm la Marele Magisteriu al Ordinului Suveran de Malta. Un ministru plenipotențiar, ambasador al unuia dintre cele peste o sută de State¹ ce întrețin relații diplomatice cu Ordinul Suveran de Malta, a sosit să prezinte scrisorile de acreditare în mâinile Prințului și Marelui Maestru.

Câteva momente mai târziu, într-un salon ornat cu portrete, diplomatul prezintă - urmând protocolul perfect reglementat - scrisorile sale către suveranul celui mai mic Stat din lume. Îmbrăcămintea sobră a ministrului și a colaboratorilor săi contrastează specific cu uniformele cavalerilor. Un martor neavizat ar putea crede că a fost strămutat în altă epocă. Ar fi o greșeală să credem astfel. Ordinul Suveran, Militar și Ospitalier al Sfântului Ioan, zis de Rodos, zis de Malta - acesta este numele oficial - este moștenitorul unei istorii milenare și, datorită acesteia, întruchipează tradiția proiectată spre viitor². Acestea sunt cuvintele scriitorului Bertrand Galimard Flavigny care subliniază, într-o manieră excepțională, specificitatea cristalizată a Ordinului.

Entitatea - având originile în structurile Ordinului Cavalerilor Ospitalieri ai Sfântului Ioan³, format în secolele XI-XII cu rolul de a asista, a acorda îngrijire medicală și a proteja pelerinii creștini în Țara Sfântă - și-a format și dezvoltat în decursul istoriei două coordonate puternice: păstrarea credinței și ajutorarea săracilor (*tuitio fidei et obsequium pauperum*).

Căutând o definiție, putem afirma că Ordinul Suveran Militar de Malta este subiect de drept internațional *sui generis* primar⁴; monarhie electivă; deținător al capacității suverane de origine princiară⁵ în vederea

---

¹ Conform ultimelor rapoarte publicate de către Ordin. În textul tradus se făcea referire la optzeci și șase de State.

² Bertrand GALIMARD FLAVIGNY, *Histoire de l'Ordre de Malte*, Ed. Perrin, Paris, 2015, pp. 7-8.

³ A se vedea Marius Cătălin MITREA, „Acțiunile umanitare în situațiile de conflict armat ale Ordinului Suveran Militar de Malta” în: *Conferința anuală CONSTANT 2014*, Ed. Universității „Nicolae Titulescu” din București, București, p. 431.

⁴ Suveranitatea Ordinului este analizată mai ales în ceea ce privește lipsa unui teritoriu de stat total independent asupra căruia să își exercite suveranitatea, ignorându-se adesea menirea pentru care Ordinul a fost înființat, anume păstrarea credinței și ajutorarea săracilor (*tuitio fidei et obsequium pauperum*). În vederea exercitării neîngrădite a *suveranității politice* (elementul indispensabil misiunii sale neutre), Marele Maestru deține rangul de șef de Stat, în timp ce Ordinului îi este recunoscut dreptul de a deține sedii extrateritoriale (Palatul Magistral, precum și Vila Malta - sediul Marelui Priorat al Romei și al Ambasadei Ordinului în Italia (situată pe Colina Aventină)). Cele două imobile (pe lângă imobilele ambasadelor Ordinului) califică Ordinul în categoria statelor atipice, grație suportului teritorial conferit.

⁵ În dreptul feudal, suveranitatea aparținea monarhului și era considerată a fi de origine divină, absolută și patrimonială. Suveranitatea princiară a Marelui Maestru se fundamentează pe

îndeplinirii misiunii sale originare, anume păstrarea credinței și ajutorarea săracilor; ordin catolic⁶; religios și laic⁷; caritativ-umanitar⁸, purtător al celei mai îndelungate misiuni de asistență medicală și socială⁹ la nivel mondial; de tradiție militar¹⁰, cavaleresc¹¹ și nobil¹²; înzestrat cu sedii extrateritoriale¹³; independent din punct de vedere politic dar aflat în relaționare canonică cu Sfântul Scaun¹⁴, actor internațional calificat¹⁵, *Stat atipic* neutru¹⁶ cu extensie transnațională organizată în priorate, subpriorate și asociații naționale, precum și autoritate tutelară a structurilor caritativ-umanitare însărcinate să pună în aplicare finalitățile sale instituționale, promovate internațional prin diplomația sa caritativ-umanitară specifică.

Misiunea principală a Ordinului este ajutorarea celor aflați în suferință. Oriunde oamenii sunt victime ale conflictelor sau ale calamităților, membrii Ordinului, precum și cei care se ocupă de Operele¹⁷ sale, sunt chemați să ofere ajutor, îngrijiri, medicamente, alimente, adăpost și haine¹⁸. Finanțarea Operelor caritabile provine din *contribuțiile membrilor Ordinului*, din *donății* (peste 1

---

reglementările bulei papale *Pie postulatio voluntatis*. Brenda Ralph Lewis, *Monarchy: The history of an idea*, Sutton Publishing, 2003, pp. 79-96.

⁶ Ordinul a fost recunoscut de Suveranul Pontif în anul 1113 și are o relație specială cu Sfântul Scaun. Ordinul are în componență membri de religie creștină, confesiune catolică.

⁷ Majoritatea covârșitoare a membrilor ordinului este laică. Cu toate acestea, Ordinul poate primi și clerici.

⁸ *Caritatea (caritas)* este dovada iubirii pentru aproapele propovăduită de Isus Cristos și are un caracter religios, în timp ce *activitatea umanitară* se preocupă de binele omenirii, fără a avea un caracter religios.

⁹ Misiunea Ordinului ia naștere în 1048/1049, când un grup de negustori amalfitani a ridicat Biserica „Sfânta Maria Latină”, o mănăstire și o *bolniță destinată îngrijirii pelerinilor bolnavi*.

¹⁰ În prezent, caracterul militar se traduce prin disciplină și devotament pentru valorile asumate.

¹¹ Membrii Ordinului sunt denumiți generic cavaleri, indiferent de clasa și gradul de încadrare în Ordin.

¹² Inițial, în vederea admiterii în cadrul Ordinului, candidații trebuiau să demonstreze deținerea unor titluri nobiliare. În timp însă, nobilitatea, ca rang social, a fost înlocuită de nobilitatea inimii membrilor săi.

¹³ Având fundamentul juridic originar în prevederile bulei papale *Pie postulatio voluntatis*, statutul sediilor extrateritoriale este reglementat de *Convenția privind relațiile diplomatice, încheiată la Viena în anul 1961*, precum și de acordurile încheiate între Ordin și Statul Italian.

¹⁴ În 1113, Ordinul este recunoscut ca ordin cavaleresc prin bula papei Pascal al II-lea *Pie postulatio voluntatis* și i se conferă titulatura de Ordin al Sfântului Ioan din Ierusalim.

¹⁵ Poate concepe, construi și pune în practică elemente de politică externă, în vederea modificării comportamentelor altor actori internaționali.

¹⁶ În conformitate cu articolul 1 al Convenției privind drepturile și obligațiile Statelor încheiată la Montevideo în 1933, Ordinul este stat pentru că deține *populație* (3 cetățeni: Marele Maestru, Marele Comandor, Marele Cancelar – în plus, în prezent, sunt în circulație aproximativ 500 de pașapoarte ale Ordinului, acordate Membrilor Consiliului Suveran, unor personalități marcante ale Ordinului, șefilor misiunilor diplomatice, precum și consorțiilor și copiilor minori ai acestora); *guvern* (Consiliul Suveran); *are capacitatea de a intra în relații cu alte state datorită recunoașterii personalității sale juridice internaționale*. Cu toate acestea, Ordinul este *stat atipic* deoarece, pe lângă numeroasele specificități în raport cu profilul general acceptat al unui stat tipic, în prezent, *nu deține un teritoriu de stat total independent, ci doar sedii extrateritoriale*, precum cele localizate în Roma.

¹⁷ Acțiunile de caritate.

¹⁸ Bertrand GALIMARD FLAVIGNY, *Histoire de l'Ordre de Malte*, p. 8.

milion de donatori regulați), precum și din *gestionarea și punerea în aplicare ale unor programe umanitare* demarate în colaborare cu instituții precum Ministerul Federal German de Externe, Ministerul Federal German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare, Coaliția de Ajutor a Germaniei, Asociația Națională a Organizațiilor Neguvernamentale Germane pentru Politicile de Dezvoltare, Direcția Generală de Protecție Civilă și Operațiuni Umanitare Europene (DG ECHO), Organizația Națiunilor Unite (prin Înaltul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați și Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare), Agenția Spaniolă pentru Dezvoltare și Cooperare, Comitetul Internațional de Cruce Roșie și multe altele¹⁹. **În total, anual, Ordinul alocă acțiunilor sale aproximativ 2 miliarde de euro.** Cu toate acestea, multe dintre acțiunile sale nu pot fi cuantificabile în bani (un exemplu în acest sens poate fi un act caritabil al unui medic care, *pro bono*, se deplasează într-o zonă defavorizată și realizează o serie de intervenții medicale, în beneficiul unor persoane aflate în dificultate). În măsura capacităților, **Ordinul schimbă lumea nu prin forță, ci prin caritate**, în sensul său de iubire creștină față de aproapele.

În prezenta lucrare, ne-am fixat dezideratul prezentării succinte a Ordinului, a istoriei, politicilor, organizării (mai ales prin traducerea Cartei Constituționale și a Codului), a situației sale actuale, a relației cu România, a activităților pe care le desfășoară pe teritoriul României, precum și a altor aspecte actuale de interes general. Totodată, cunoscând existența unor conversații științifice (mai ales în cadrul Facultăților de Drept și Științe Politice) în ceea ce privește prezența Ordinului Suveran Militar de Malta, în virtutea dreptului internațional public, pe scena politică internațională rezervată în principiu *Statelor tipice*, ne-am propus identificarea și expunerea succintă a elementelor care conferă actorilor internaționali calificarea de a concepe, a construi și de a pune în practică elemente de politică externă cu scopul de a modifica comportamentul altor actori internaționali. Vom analiza în ce măsură deține Ordinul *statutul de subiect de drept internațional* (primul element *sine qua non*), precum și compatibilitatea încadrării sale în teoriile prezente în domeniul de analiză al politicii externe ce privesc Statele ca actori pe scena politică internațională. În acest sens, reamintim că, în categoria subiectelor de drept internațional *sui generis* se regăsește atât Uniunea Europeană (structură fără precedent, ce însumează caracteristici federale, confederale, precum și specifice unei organizații internaționale avansate), cât și Sfântul Scaun²⁰ care, deși nu sunt recunoscute în calitate de State tipice, dezvoltă veritabile politici externe la nivel internațional.

---

¹⁹ *Donors and Partners - Joined forces – Strong partnerships*, <http://www.malteser-international.org>, accesat la 13.02.2014, la URL: <http://www.malteser-international.org/en/home/about-us/donors-and-partners.html>.

²⁰ Deși ambele entități sunt recunoscute ca subiecte de drept internațional, Sfântul Scaun nu trebuie confundat cu Statul Cetății Vaticanului. Sfântul Scaun este personificarea conducerii Bisericii Romano-Catolice, în timp ce Statul Cetății Vaticanului sau mai simplu, Vaticanul, este statul independent și suveran enclavat de Roma, ce adăpostește administrația centrală a Bisericii Romano-Catolice.

Prezenta monografie este de actualitate luând în considerare că **activitățile principale ale Ordinului - precum cele caritative, umanitare și medicale - sunt și vor rămâne întotdeauna de actualitate**. Ordinul Suveran Militar de Malta nu este doar o organizație istorică, aparținând evenimentelor medievale, ci și una actuală. Ordinul trebuie cunoscut în configurația sa prezentă și trebuie receptat ca o entitate *sui generis*, benefică societății internaționale. Progresul științei și al cunoașterii, în secolul informațiilor, este cu siguranță de actualitate. Legăturile între Ordin și populațiile prezente pe teritoriul României actuale - cu rădăcini istorice de peste 770 de ani – pot fi rezumate astfel:

1. După căderea Ierusalimului pe data de 2 octombrie 1187 sub stăpânirea sultanului Saladin al Egiptului, **Ordinul a părăsit Țara Sfântă, iar unii cavaleri s-au stabilit tranzitoriu pe viitorul teritoriu al României moderne, în Banatul Transilvaniei**, în virtutea „*Diplomei cavalerilor ioaniți*” emisă de regele Bela al IV-lea al Ungariei, în anul 1247²¹;
2. **Primul spital din România a fost fondat de Cavalerii Ioaniți la Oradea**, înaintea înființării așezământului spitalicesc de la Sibiu, atestat în anul 1292²²;
3. Prin **Serviciul de Ajutor Maltez în România**, Operele Ordinului Suveran Militar de Malta sunt prezente pe teritoriul României;
4. **România și Ordinul cooperează sectorial în domenii precum cel social, medical, umanitar, cultural, poștal și al dezvoltării internaționale**;
5. **Existența reprezentării diplomatice la gradul de ambasadă** implică un **anumit nivel de întrevederi bilaterale**, în cadrul cărora expertizele corecte și complete pot contribui atât la **îmbunătățirea relațiilor**, cât și la **dezvoltarea activităților comune**.

Volumul reunește și încununează preocupările mele științifico-profesionale privind Ordinul Suveran Militar de Malta, înglobând, pe alocuri, fragmente utile, extrase din studiile fie publicate, fie nepublicate, semnalate în conformitate cu normele actuale de etică.

În traducerea Cartei Constituționale și ale Codului s-a urmărit fidelitatea față de versiunea originală publicată în limba italiană, fiind consultate totodată, și variantele în limbile franceză și engleză. O serie de termeni fără echivalente clare în limba română au fost căutați, formulați, analizați și propuși spre adoptare. Traducerile Cartei Constituționale și ale Codului sunt însoțite de o serie de adnotări și explicații, cu rolul de a ajuta cititorul să înțeleagă cât mai bine sensul sau contextul.

Recunosc faptul că, încă din copilărie, am fost atras de spiritualitatea, nobilitatea și istoria Ordinului. Formarea mea cu accente conservatoare mi-a îndrumat pașii în cristalizarea pasiunilor mele. În anii în care am urmat cursurile liceale teologice am primit cunoștințele de bază iar începând cu perioada de studiu

---

²¹ Géraud Michel de PIERREDON, *Istoria politică a Ordinului Suveran al Sfântului Ioan de Ierusalim (Ordinul de Malta)*, Ed. Universității din București, București, 1993, p. IV.

²² *Ibidem* apud Gheorghe BRĂTESCU, Klaus FABRIȚIUS, *Biological and medical sciences in Romania*, București, 1989, p. 11.A se vedea și *Relațiile dintre România și Ordinul Suveran Militar de Malta*, <https://vatican.mae.ro>, accesat ultima dată pe 17.03.2020, la URL: <https://vatican.mae.ro/node/1107>.

universitar am pornit demersuri susținute de lărgire a orizontului de cunoaștere. Am elaborat studii și am participat la sesiuni de comunicări științifice în cadrul cărora eforturile au fost recunoscute (Premiul I, prin prezentarea studiului *The humanitarian actions in situations of armed conflict undertaken by the Sovereign Military Order of Malta*, obținut la Conferința Studențească Anuală CONSTANT 2014, ediția a IV-a, organizată de Universitatea „Nicolae Titulescu” din București și Universitatea din Miskolc, în data de 11 aprilie 2014).

În decursul căutărilor mele am înțeles, cu întristare, cât de îndepărtată este majoritatea opiniei publice de referințele reale privind Ordinul, structurile și Operele sale: în secolul informației, referințele abundă și, nu de puține ori, acestea sunt puse la dispoziție fie de către persoane mai puțin bine intenționate, fie de către persoane bine intenționate însă, nepregătite suficient pentru o formulare corectă, completă și precisă. Prezenta monografie nu se dorește a fi o „lucrare de căpătâi” în materie, ci mai degrabă, o culegere a celor mai importante trăsături, o îmbinare a mai multor elemente esențiale unei cunoașteri sincere – *sine cera*²³ - privind Ordinul.

Șansa de a fi fost stagiar în cadrul Ambasadei României pe lângă Sfântul Scaun și pe lângă Ordin; onoarea de a-mi fi servit aproapele în cadrul unui spital militar, asemenea celor de odinioară ale Ordinului; cinstea de a-mi dărui priceperea în elaborarea unor cercetări dedicate; precum și formarea juridico-teologică; îmi îndreaptă pașii cunoașterii, pe cărarea mărturisirii nobilității inimii ospitaliere.

Autorul

---

²³ *Sine cera* (lat) înseamnă fără ceară. În vechime, olarii își fabricau vasele din lut care, după ce erau așezate cu mare atenție, erau transportate la târg cu căruțele pe distanțe considerabile. Din cauza șocurilor provocate de drum, adesea se întâmpla ca unele să se fisureze. Luând în considerare că unii comercianți nu voiau să înregistreze pierderi, înainte de a-și prezenta marfa, aceștia cosmetizau cu ceară crăpăturile vaselor, dându-le o formă de invidiat, dar falsă. În momentul în care un client cerea să cumpere o farfurie sau o oală de lut, olarul necinstit îi oferea și vase crăpate, dar lustruite. În cazul în care cumpărătorul era cunoscător, de obicei, întreba și dacă vasul este „sine cera”, adică: „fără ceară”. În plus, ca să se asigure de adevăr, clientul lua câte un vas în mâini și încerca să simtă textura acestuia. Dacă vasul era ceruit (ne-*sine cera*), comerciantul își putea pierde clienții.

PARTEA I

INTRODUCERE

Titlul I DE LA SPITALUL DIN IERUSALIM LA ORDINUL SUVERAN MILITAR DE MALTA

De-a lungul celor peste nouă secole de existență, Ordinul a arătat posibilitatea constanței vocației sale în dinamismul vremurilor. Istoria celei mai îndelungate misiuni de asistență medicală și socială la nivel mondial a început în anul 1048 când, *un grup de negustori italieni din Amalfi, condus de către Fra' Gerard (Gerardo) Saso di Scala, a primit permisiunea de a ridica o biserică, „Sfânta Maria Latină”, o mănăstire și un spital destinat îngrijirii pelerinilor bolnavi, sub protecția Sfântului Ioan Botezătorul*. Doi ani mai târziu, misiunea a luat contur luând ființă Ordinul Cavalerilor Ospitalieri, cu *însărcinarea de a administra activitatea spitalicească clădită de către negustorii italieni în Țara Sfântă*²⁴.

În contextul degradării situației creștinilor din Țara Sfântă, în anul 1095, papa Urban al II-lea a predicat nobililor și oamenilor din popor adunați la Clermont necesitatea cuceririi Ierusalimului și a eliberării Bisericii Sfântului Mormânt²⁵. O nouă transformare organică a Ordinului avea să se producă odată cu actualizarea misiunii sale.

În anul 1113, Spitalul din Ierusalim a fost recunoscut de către Sfântul Scaun prin bula papei Pascal al II-lea *Pie postulatio voluntatis* devenind *ordin religios laic*. *Papa Pascal al II-lea a confirmat protecția canonică a comunității Spitalului de Ierusalim, suveranitatea politică (în sarcina fericitului Fra' Gerard Saso di Scala și a succesorilor săi), independența transteritorială, imunitatea de jurisdicție și fiscală, precum și extrateritorialitatea sediilor sale*²⁶.

Pentru *a proteja pelerinii și spitalele din Țara Sfântă* cucerită de musulmani pe data de 15 iulie 1099, Ordinul *a devenit militar în 1118* și a dobândit

---

²⁴ Ioan RĂMUREANU, *Istoria bisericească universală*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2004, p. 328.

²⁵ Simon Sebag MONTEFIORE, *Ierusalim – Biografia unui oraș*, trad. Luminița GAVRILĂ CIOROIANU, Smaranda NISTOR, Constantin Dumitru PALCUS, Ed. Trei, București, 2012, pp. 214-215.

²⁶ Peter MAXWELL-STUART, *Cronica Papilor (Chronicle of the Popes)*, trad. Carmen ION, Enciclopedia RAO, București, 2006, pp. 92-93.

astfel și un caracter combatant²⁷. Acesta era alcătuit din *cavaleri călugări* (care aveau depuse voturile/jurămintele religioase), *preoți/capelani* (care asigurau asistența religioasă) și *infirmieri* (care își foloseau cunoștințele medicale pentru a îngriji soldații-cruciații răniți sau pelerinii bolnavi)²⁸.

Ordinul Ospitalier s-a implicat în apărarea frontierelor Regatului Ierusalimului alături de Ordinul Templier²⁹. Constatăm așadar că ***Ordinul a fost fondat deliberat pentru a întreprinde acțiuni caritativ-umanitare în situațiile de conflict armat, mai precis în teatrele de război din Țara Sfântă. Ținând seama de aceste considerente, putem afirma că în prezent, Ordinul se remarcă a fi organizația cu cea mai îndelungată tradiție în domeniul umanitar.***

După ce Ierusalimul a căzut pe data de 2 octombrie 1187 sub stăpânirea sultanului Saladin al Egiptului, Ordinul a părăsit Țara Sfântă³⁰ iar cavalerii s-au stabilit pe rând la Ptolemaida și Acra, în Banatul Transilvaniei (din 1247) în fundamentul „Diplomei cavalerilor ioaniți” emisă de regele Bela al IV-lea al Ungariei, apoi în Creta, la Limassol (între anii 1291-1310), în Rodos (între anii 1310 și 1522)³¹ și în Arhipelagul Maltez (între anii 1530 și 1798)³². În anul 1798, Malta a fost ocupată de trupele lui Napoleon Bonaparte la întoarcerea acestora din expediția pe care au desfășurat-o în Egipt³³. După introducerea în anul 1130 a uniformei, reprezentată de o tunică neagră pe care era brodată crucea în opt colțuri³⁴, momentul părăsirii Arhipelagului Maltez i-a dat și un sens complementar: deposedarea Ordinului de teritoriul său de Stat a indus o anumită stare de doliu. Un doliu al istoriei sale, care avea să se perpetueze până în zilele noastre.

În anul 1802, ca urmare a Păcii de la Amiens³⁵, Arhipelagul Maltez a fost retrocedat Ordinului. Realizând importanța sa militară și strategică, Coroana britanică a anexat arhipelagul în 1814³⁶, acțiune sancționată atât prin Tratatul de la Paris din 1814, cât și prin Congresul de la Viena din 1815. După aceste evenimente, membrii Ordinului au început peregrinajul prin Europa, în căutarea unei stabilități teritoriale.

---

²⁷ Géraud Michel DE PIERREDON, *Istoria politică a Ordinului Suveran al Sfântului Ioan de Ierusalim (Ordinul de Malta)*, Ed. Universității din București, București, 1993, p. III.

²⁸ *Enciclopedia Ilustrativă a familiei*, Dorling KINDERSLEY, Ed. Rotografika, Serbia, 2008, p. 261.

²⁹ Andreea LUPȘOR, *Cruciadele și Ordinele militare religioase*, www.historia.ro, accesat ultima dată pe 12.02.2014, la URL: http://www.historia.ro/exclusiv_web/general/articol/cruciaadele-i-ordinele-militare-religioase?nocache=1#comment-644465.

³⁰ Ioan RĂMUREANU, *op. cit.*, p. 329.

³¹ Vezi Alain DEMURGER, *Cavalerii lui Christos (Chevaliers du Christ. Les ordres religieux-militaires au Moyen Âge)*, Ed. Cartier, Chișinău, 2003, pp. 302-318.

³² *Ibidem*.

³³ Alain DEMURGER, *op. cit.*, p. 397.

³⁴ Géraud Michel DE PIERREDON, *Istoria Politică a Ordinului Suveran Militar al Sfântului Ioan de Ierusalim (Ordinul de Malta)*, p. III.

³⁵ Robert ALDRICH, *Epoca imperiilor (The Age of Empires)*, trad. Gabriel TUDOR, Ed. All, București, 2008, p. 154.

³⁶ Jan PALMOWSKI, *Dicționar Oxford de Istorie Universală Contemporană*, trad. Simona CEAUȘU, Volumul II, Ed. All, București, 2005, p. 102.

Din anul 1834, sediul Ordinului s-a instalat la Roma, sub protecția Statelor Papale³⁷. În anul 1870, Roma a devenit capitala noului Regat italian unificat³⁸, însă sediul Ordinului a rămas nestrămutat. În prezent, cele două imobile deținute de Ordin în Roma, anume *Palatul Magistral* situat în Via Condotti nr. 68 și *Villa Malta* - sediul Prioratului Ordinului în Italia, beneficiază de un regim de extraterritorialitate asemenea imobilelor misiunilor diplomatice acreditate în Italia³⁹. Legătura strânsă între Ordin și Sfântul Scaun este iscusit simbolizată prin făurirea genială a unei găuri de cheie, situată în structura porții principale a sediului Prioratului, amplasat pe Colina Aventină. Prin gaura de cheie se încadrează vizual, nici mai mult, nici mai puțin, decât teritoriile a trei subiecte de drept internațional: Ordinul Suveran Militar de Malta (grădina), Italia (clădiri și vegetație) și Statul Cetății Vaticanului (cupola Bazilicii Sfântul Petru).

Evenimente esențiale în istoria Ordinului

637	Califul Omar cucerește Ierusalimul.
1048/1049	<i>Un grup de negustori italieni din Amalfi, condus de către Fra' Gerard Saso di Scala, a primit permisiunea de a ridica Biserica, „Sfânta Maria Latină”, o Mănăstire și un Spital destinat îngrijirii pelerinilor bolnavi, sub protecția Sfântului Ioan Botezătorul.</i>
1050	Misiunea s-a dezvoltat și a luat ființă <i>Ordinul Cavalerilor Ospitalieri</i> , cu însărcinarea de a administra activitatea spitalicească clădită de către negustorii italieni în Țara Sfântă.
1076	Ierusalimul este cucerit de către selgiucizi.
1095	În contextul degradării situației creștinilor din Țara Sfântă, papa Urban al II-lea a predicat nobililor și oamenilor din popor, adunați la Clermont, necesitatea cuceririi Ierusalimului și a eliberării Bisericii Sfântului Mormânt.
1097	Trupele cruciate pătrund în Asia Mică.
1098	Fatimizii cuceresc Ierusalimul.
1098	Cruciații ocupă Antiohia.
1098	Sunt înființate primele State cruciate, Comitatul de Edessa și Principatul Antiohiei.
1099	Este înființat Regatul Ierusalimului în urma unui asediu cruciat. Godefroy de Bouillon a devenit primul suveran al Regatului Ierusalimului, însă nu a uzitat titlul de rege. „Călugării negrii” îndrumați de către fratele Gerard, au îngrijit bolnavii și pelerinii, la Spitalul Sfântului Ioan.
1104	Este înființat Comitatul de Tripoli.

³⁷ *Ordinul Suveran Militar de Malta*, www.mae.ro, accesat ultima dată pe 12.02.2014, la URL: <http://www.mae.ro/bilateral-relations/8304>.

³⁸ Peter MAXWELL-STUART, *op. cit.* pp. 218-219.

³⁹ *Ordinul Suveran Militar de Malta*, www.mae.ro, accesat ultima dată pe 12.02.2014, la URL: <http://www.mae.ro/bilateral-relations/8304>.

1113	Spitalul din Ierusalim a fost recunoscut de către Sfântul Scaun prin bula papei Pascal al II-lea <i>Pie postulatio voluntatis</i> și a devenit ordin religios laic. Papa Pascal al II-lea a confirmat protecția canonică a comunității Spitalului de Ierusalim, suveranitatea politică (în sarcina fericitului Fra' Gerard Saso di Scala și a succesorilor săi), independența transteritorială, imunitatea de jurisdicție și fiscală, precum și extrateritorialitatea sediilor sale. Ordinul devenea independent de orice autoritate statală.
1117	Înființarea Marelui Priorat de Provence.
1118	Înființarea „Săracilor cavaleri ai lui Cristos”, Ordinul Templier.
1118	Pentru a proteja pelerinii și spitalele din Țara Sfântă cucerită de musulmani, Ordinul a devenit <i>militar, a dobândit astfel un caracter combatant</i> și s-a implicat în apărarea frontierelor Regatului Ierusalimului alături de Templieri.
1118-1131	Baudouin al II-lea este regele Ierusalimului.
1119	Raymond du Puy este ales maestru al ospitalierilor Sfântului Ioan.
1120-1124 1153	Raymond du Puy inițiată procesul de elaborare a unei noi reguli, cu rang de act constituțional. Totalmente religioasă și ospitalieră, Regula raymondiană a fost inspirată după regulile benedictine și augustiniene ⁴⁰ , prevăzând formarea comunității în trei categorii: frați, laici și clerici. Prin asumarea titlului de „Custode al Spitalului” de către Fra' Raymond, se confirma carisma principală a ioaniților: <i>ospitalitatea</i> . Regula raymondiană, cel mai autentic element de patrimoniu spiritual al Ordinului, precum și simbol al continuității ospitaliere, s-a bucurat de-a lungul secolelor de un statut aproape de neatins.
1130	Aprobarea stindardului Ordinului, crucea albă a Sfântului Gheorghe, pe fundal roșu. A fost introdusă uniforma, reprezentată de o tunică neagră pe care era brodată crucea albă în opt colțuri.
1137	Regele Foulques I al Ierusalimului oferă Ospitalierilor Castelul Bethgibelin.
1142	Fortăreața cruciată <i>Krak des Chevaliers</i> a fost oferită Ospitalierilor.
1144	Cucerirea Edessei de către musulmani.
1147	Recunoașterea Ordinului Templier de către papa Eugen al III-a.
1146-1149	Cruciada a II-a.
1153	Aprobarea papei Eugen al III-lea a Regulii Ospitalierilor.
1153	Preluarea orașului Ascalon de către Baudouin al III-lea cu sprijinul Ospitalierilor.
1160	Decesul maestrului Raymond du Puy și elecțiunea lui d'Auger de Balben.
1162-1174	Amaury I devine regele Ierusalimului.

⁴⁰ Regula Sfântului Benedict se adresa călugărilor care trăiau retrași în cadrul mănăstirii, în timp ce Regula Sfântului Augustin era potrivită celor pe care funcțiile lor în cadrul Bisericii îi obligau să acționeze în lumea seculară. A se vedea Alain DEMURGER, *Cavalerii lui Christos (Chevaliers du Christ. Les ordres religieux-militaires au Moyen Âge)*, Ed. Cartier, Chișinău, 2003, pp. 98-115.

1178	Înființarea Marelui Priorat al Franței.
1182	Primul statut privind îngrijirea bolnavilor.
1188-1192	Cruciada a III-a.
1199-1204	Cruciada a IV-a.
1204-1206	Sub magistratura lui Alphonse de Portugal, se stabilește deținerea unui titlu de noblețe ca fiind o condiție necesară admiterii în rangul de cavaler.
1217-1221	Cruciada a V-a.
1227-1229	Cruciada a VI-a.
1238	Învestirea primelor dame ospitaliere în Haut Quercy.
1247	<i>Bela al IV-lea emite „Diploma cavalerilor ioaniți”, prin care Ospitalierii primesc dreptul de a veni să se așeze în Banatul de Severin, în vederea colonizării și apărării, în calitate de vasali ai regelui Ungariei. În perioada următoare Ordinul Ospitalier înființează la Oradea primul spital de pe teritoriul actualului Stat Român, înaintea înființării așezământului spitalicesc de la Sibiu, atestat în anul 1292.</i>
1248-1254	Cruciada a VII-a.
1250	Înființarea Marelui Priorat cu sediul la Heitersheim (Baden).
1261	Ospitalierii cumpără Fortăreața Arsuf de la familia Ibelin.
1265	Fortăreața Arsuf este cucerită de Sultanatul Mameluk.
1267	<i>Suveranul Pontif conferă dreptul conducătorilor Ordinului de a purta titlul de Mare Maestru.</i>
1270-1271	Cruciada a VIII-a.
1291	Ordinul părăsește Palestina, în urma căderii Regatului latin de Ierusalim, și se stabilește la Limisso, în Cipru.
1306	Papa Clement al V-lea a autorizat Ordinul să își înarmeze flota navală.
1307	Filip cel Frumos decide arestarea Templierilor. Pe data de 5 septembrie, prin bula <i>Dum Sedes Apostolica</i> , papa Clement al V-lea a permis Ordinului Ospitalier să cucerească insula Rodos.
1310	Ospitalierii părăsesc Ciprul și cuceresc insula Rodos, împreună cu o serie de insule mai mici situate în proximitate și aflate în posesia Imperiului Bizantin. <i>Ordinul devine efectiv suveran (suveranității politice de origine princiară alăturându-se și suveranitatea teritorială) și capătă denumirea de Ordinul Suveran de Rodos / Ordinul Cavalerilor de Rodos⁴¹.</i>
1311	Construcția primului spital în Rodos.
1312	Papa Clement al V-lea suprimă Ordinul Templier, prin bula <i>Vox in excelso</i> . Bunurile Ordinului Templier sunt transferate, în mare parte, Ordinului Ospitalier, prin bula <i>Ad Providam</i> .
1325	Intră în vigoare un nou <i>Cod</i> al Ospitalierilor.

⁴¹ Vezi Alain DEMURGER, *op. cit.*, pp. 302-318.